

POMURSKI VEŠTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VII. — Stev. 29.

Murska Sobota, 21. julija 1955

Cena din 10.—

PRVA SEJA NOVEGA OLO M. SOBOTA

Družno za napredek pokrajine ob Muri

Franc Rogl - novi predsednik OLO

Pomen večerajšnjega zgodovinskega dogodka, ki se je pripetil s tem, da so se v M. Soboti prvič zbrali na skupni seji ljudski odborniki novega OLO z obeh bregov Mure, je še menda najlepše izrazil najstarejši odbornik inčasno predsedujoči, sivolasi možakar z Mursčaka na desnem bregu Mure, tov. Ivan Stuhec, ko je dejal: »Prvič v zgodovini se dnaes združujemo Panonski Slovenci v skupnih željah in hotenjih, da bi v slogi kot bratje delali za dobrobit našega ljudstva na vseh področjih družbene dejavnosti.« — Po njegovem nagovoru so odborniki Okrajnega zbora zaprisegli in izvolili za svojega stalnega predsednika tov. Stefana Sabjana.

Podobno razpoloženje je bilo tudi v Zboru proizvajalcev. Sejo je časno vodil najstarejši odbornik tov. Karl Panker. Po zaprisegi so izvolili za predsednika Zbora tov. Rudija Svenska.

Na skupni seji obeh zborov so najprej izvolili časno komisijo za

volitve in imenovanja, ki se je takoj sestala in sestavila ustrezne predloge. V njenem imenu je tov. Jože Gričar predlagal, naj bi Okrajni ljudski odbor izvolil za svojega predsednika tov. Franca Rogla, za prvega podpredsednika tov. Bogomirja Verdeva in za drugega podpredsednika tov. Pavla Korošca. Predlog tov. Gričarja so odborniki toplo pozdravili s ploskanjem in ga pozneje tudi soglasno osvojili.

V imenu izvoljenih tovarišev se je za zaupanje zahvalil tov. Franc

ne bo OLO na svoji prihodnji seji izvolil svoje stalne odbore, komisije in svete. Za tajnika OLO je bil imenovan tov. Ludvik Rapoša. Njegovo imenovanje so odborniki ugodno sprejeli.

V razpravi o odloku, v katerem naj bi bilo določeno, koliko odbornikov naj bi steli ljudski odbori bodočih večjih občin, se je oglasil odbornik iz občine Salovci-Gor, Petrovci in predlagal OLO, naj bi imela njegova občina namesto 25 (kakor je bilo sprva v osnutku odloka predvideno) 27 odbornikov. Po krajši razpravi so navzoči z večino glasov osvojili njegov predlog.

Franc Rogl, predsednik novega OLO M. Sobota

Rogl, ki je med drugim dejal: »S tega mesta Vam obljubljam, da bomo delali v dobrobit prebivalstva obeh dosedanjih okrajev, prepričani, da bomo s skupnimi močmi in v slogi popeljali Pomurje na pot napredka, da bo združena pokrajina postala sčasoma eno naprednih območij v naši republiki in svet srečnih ljudi. Prekmurje se v tem trenutku počuti še posebno srečnega, ker se združuje z ožjim delom naše matične domovine.«

Na skupni seji, kateri sta med drugimi gosti prisostvovala tudi zvezna poslanca tov. Vanek Sitar in Ivan Kreft ter predsednik OO SZDL tov. Miloš Ledinek, so izvolili tudi personalno komisijo, komisijo za statut OLO, komisijo za proračun, komisijo za ugotovitev premoženjskih pravic in obveznosti, ki preidejo na novi okraj, komisijo za prevzem arhiva in komisijo za vskladenje pravnih predpisov. Izvoljene odborniške komisije so začasnega značaja in bodo opravljale svoje poslanstvo do leti, dokler

Od nedelje dalje —

ZDRUŽENO SINDIKALNO VODSTVO ZA POMURJE

Zadnje nedelje dopoldne je bila v M. Soboti plenarna seja članov okrajnih sindikalnih svetov Ljutomer in M. Sobota. Na seji so izvolili 15-članski iniciativni odbor za združeno Pomurje. Za predsednika tega odbora je bil izvoljen član republiškega Zbora proizvajalcev tov. Viktor Pintarič, za tajnika pa tov. Rudi Rapl-Savo.

Seje so se polnoštevno udeležili delegati z obeh bregov Mure, navzoča pa sta bila tudi tajnik Republiškega odbora sindikatov Slovenije tov. Mavricij Borec in sekretar Okraj. odbora SZDL tov. Jože Gričar.

Potem ko so poslušali izčrpana poročila o delovanju sindikalnih organizacij v obeh dosedanjih okrajih, so delegati razpravljali o vrsti aktualnih problemov — predvsem o

delavskem samoupravljanju, novem plačilnem sistemu in ideološko-političnem izobraževanju članstva. Ugotovili so, da je bilo dosedanje delovanje sindikalnih podružnic marsikje pomanjkljivo in premalo sistematično. Podobno velja tudi za okrajna vodstva. Osnovne organizacije tudi niso bile deležne dovolj pomoči, zato se ponekod tudi niso znašle pri opravljanju svojega poslanstva.

Delegati so na kraju plenarne seje pooblastili izvoljeni iniciativni odbor in okrajno vodstvo SZDL, naj sestavi ustrezne zaključke in priporočila, ki bodo sindikalnim podružnicam lahko koristno služile kot napotilo za nadaljnje delovanje.

sk

Ob 22. juliju — Dnevu vstaje, pozdravljamo delovne ljudi Pomurja in želimo še nadaljnjih uspehov in delovnih zmag v skupnih prizadevanjih za gospodarski in vsestranski razvoj združene pokrajine

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
OKRAJNI ODBOR SZDL
OKRAJNI KOMITE ZKS
MURSKÉ SOBOTE

S prve seje okrajnega odbora SZDL za Pomurje

VSO SKRB organom delavskega upravljanja

V soboto, 16. julija je bila v M. Soboti prva seja Okr. odbora SZDL za Pomurje. Sejo je vodil predsednik Okrajnega odbora SZDL tov. Miloš Ledinek. Člani so razpravljali o bodočem delu in v ta namen izvolili kulturno-prosvetno, gospodarsko in manjšinsko komisijo. Pri občinskih odborih SZDL pa bosta obstojali le prvi dve.

Osrednji predmet razprave so bili sindikati in vprašanje delavskega samoupravljanja. Potrjene so bile ugotovitve, ki sta jih že prinesli obe letni skupščini OSS, da so tarifni pravilniki in norme pozitivno vplivali na povečanje storitnosti v posameznih obratih. Poročili tov. Rudija Rapla, tajnika OSS v M. Soboti in tov. Staneta Feuša, tajnika OSS v Ljutomeru, sta pa pokazali poleg teh pozitivnih ugotovitev na nekatere zelo pereče, za naše delovne kolektive življenjsko važne probleme.

Eden prvih, osrednjih in osnovnih je delavsko samoupravljanje, ki ga naši mladi kolektivi še niso uspeli uveljaviti. Zato pa je še navadno čuti, da niso pravi gospodarji podjetja, ampak odvisni od direktorja in uprave. Pri tem pa lahko celo zasledimo, da se nekateri celo zavestno bore proti delavski samoupravi. Delavci pa spet niso zmožni, da bi uveljavili svoje pravice.

Vzroki za take pojave ležijo v premajhnem poznavanju pravic delavskih svetov, zakonskih uredb, premajhni revolucionarnosti, kot je poudaril tov. Gričar, sekretar Okr. odbora SZDL, delovni nedisciplini in težnji, ki je značilna za polproletariat, ki ga srečamo zlasti na naših kmetijskih posevkih, v gradbeni-

štvu in drugod, po čimmanjšem delu in čimvečjem zaslužku, to je, da nekako izkorišča podjetje. To nam kaže, da naših delavcev še nismo vzgojili v tolikšni meri, da bi se sami zavedali, da je njihov zaslužek odvisen le od njihovega dela, od produktivnosti.

Bogomir Verde, proi podpredsednik OLO M. Sobota

To zadnje misel potrjuje zlasti borba proti normam in tarifnim pravilnikom, toda danes že opažamo, da prav tam, kjer so najbolj vroče sprejemali te uredbe, skoraj najbolje dosegajo norme, ki so pa ponekod že postale prenikle.

V soboškem gradbenem podjetju »Zidar« so pred nedavnim odpustili nad 40 delavcev. Poleg nezakonitosti (med odpuščenimi je bil tudi predsednik delavskega sveta) je to očiten znak samovoljne vodstva podjetja. Se bolj nas pa čudi, da so bili delavci odpuščeni prav v največji gradbeni sezoni, ker podjetje nima dela in jih zato ne more zaposliti, medtem pa imajo privatni zidarji mojstri dela več kot preveč.

Vse to, zlasti pa še silovita krepitev privatne gradbene obrti, ki že naravnost kaže nekatere značilnosti kapitalizma, pa je nastalo zaradi nedoslednega izvajanja uredb, popuščanja v kontroli in raznih neodgovornih privolenj ob priliki prioritarnih gradenj. Tako se je zgodilo, da so nekateri privatni gradbeni mojstri imeli tudi po petdeset delavcev, čeprav bi jih lahko

samo 5. Znani soboški mojster dela na tridesetih gradbiščih s petimi delavci! Kaj takega lahko opravi le s šušmarstvom, ki se ga privatni mojstri poslužujejo v obilni meri, saj šušmarji na podeželju opravijo nad 70% vseh del.

Delavci pri privatnih mojstrih več zaslužijo, storitve teh malih podjetij so cenejše, toda vse to gre na račun skupnosti, ker mojstri plačujejo socialno zavarovanje le za 5 dovoljenih delavcev. Ves ostali denar pa gre v njihov žep.

Socialistični obrati pa hirajo, nimajo dela, zaradi notranje neurenosti, slabe mehanizacije, delovne nediscipline so storitve kvaliteto slabše in dražje. In v tem, ko se pojavlja močan nasprotnik — privatni obrtnik, niso zmožna konkurirati. Rešilo bi jih in jih tudi mora le močno in v polni meri uveljavljeno delavsko samoupravljanje. Likvidacija takih podjetij je popolnoma zgrešena. Na tak način bi počasi samo odpravili socialistični sektor. Zato pa odslej ne bomo likvidirali več nobenega socialističnega podjetja, nasprotno, še ustanavljali jih bomo, je poudaril tov. Ledinek.

Pri vsem tem pa tudi sindikat ni storil skoraj ničesar. Borba proti kriminalu, za socialističen sektor, krepitev delavskih svetov, ustvarjanje močnih delovnih kolektivov, odkrivanje šušmarstva privatnih obrtnikov — v vsem tem vrvenju problemov je bil brez moči. Delavci se slabo vključujejo v SZDL. Toda zakaj tako? Morda ker še ne čutijo, da se SZDL bori zanje? Vse to nam kaže samo nekaj: delavci premalo poznajo našo stvarnost, svoje pravice, ureditev, v pomanjkljivostih in napakah, ki se dogajajo, se čutijo brez moči, revolucionarnost polproletarcev pa še hromijo njihove prirodne težnje, o katerih je že bilo prej govora.

Edina pot iz tega stanja je v nezizprosnem boju proti šušmarstvu, za dosledno izvajanje pravic delavskih svetov in kolektivov, proti samovoljnosti in v ustvarjanju revolucionarnosti v delovnih kolektivih. Posledice vsakega popuščanja bomo čutili dolgo časa, zato popuščanja tudi ne bo smelo biti. Da pa bodo sindikalni voditelji in drugi politični delavci v tej politični in gospodarski problematiki znali najti pravo pot, bo Okrajni odbor SZDL priredil letos nekaj seminarjev.

Iz diskusije so ob zaključku povzeli več sklepov, o katerih bodo lahko razpravljali občinski in vaški odbori SZDL in po njih tudi uravnavali svoje delo. B. S.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 23. do 31. julija:

Kratkotrajna poslabšanja, oziroma padavine pričakujemo okoli 24. in 29. julija. V ostalem lepo poletno vreme.

Ob 22. juliju -

DNEVU VSTAJE

Velike proslave, ki se vrstijo sitom po naši domovini o znamenju praznovanja 10-letnice osvoboditve, so zajele sleherni pas tudi v naši pokrajini. Tem proslavam se pridružuje še praznovanje 22. julija — dneva, ko so pred štirinajstimi leti prvič počile partizanske puške in klicale slovensko ljudstvo v odločilen boj proti okupatorju — v boj za narodno osvoboditev vseh jugoslovanskih narodov. Ze neka let se ob tem prazniku zbirajo partizani in borci v patrolje in obiskujejo tiste kraje, v katerih so v času slavne NOB bili najtežje borbe.

Tudi ljudstvo v Pomurju je pripenalo svoj delež za svobodo. Najboljši sinovi pomurskih mater so že v začetku NOB dvignili svoj glas, se uprli madžarskim in nemškim okupatorjem in v veliki ljubezni do svojega naroda in ne glede na žrtve, ki so padale, klicali ljudi k upor, pa četudi je bilo treba žrtvovati življenje za pravično stvar. Mnogi izmed njih niso dočakali zaželjene svobode. Okupatorske krogle so onemogočile večji prodor njihovih velikih idej in hotenj. Padli so, ni jih več med nami.

In prav v teh dneh, ko so za 22. julij odšle na pot partizanske patrolje, se spominjamo teh velikih sinov na njihovih grobovih in se jim tako dostojno oddolžujemo. Patrolje so širom po pokrajini vzbujale pri naših ljudeh spomine na slavne tradicije NOB in obiskale vse one, ki so v ljudski revoluciji izgubili svoje najdražje.

Da! Velika ljubezen do domovine je tlela v srcih najboljših sinov Pomurja. Dokaz temu so neštete žrtve in junaško zadržanje tistih, ki so budili pomursko ljudstvo in ga proi klicali k upor. Njihovi grobovi so nam resen opomin, da smo svojo svobodo drago plačali, bodočim rodonom pa, da je priborjeno svoboda treba čuvati.

Ko praznujemo 10-letnico osvoboditve in obletnico vstaje slovenskega naroda, se spominimo vseh žrtev in pa tudi uspehov, ki smo jih dosegli v času poveljne graditve. Zato sočano praznujemo 22. julij kot naš največji narodni praznik.

Rudi Rapl - Savo

Velika Polana je sprejela partizansko patroljo

V torek zvečer je v Veliko Polano prišla partizanska patrolja, ki so jo vaščani pred spomenikom žrtev fašističnega terorja in nam borcev svečano sprejeli. Pred Zadržnim domom je bilo kresovanje, v dvorani pa so mladinci in pionirji pripravili krašo kulturno prireditev. Zadržali so Ino-oličevo igrico »Sirote« in deklamirali več Kajuhovih pesmi. K. F.

Delovni ljudje Sobote in okolice!

V petek, 22. julija — vsi k sprejemu partizanskih patrolj — ob 9. uri zjutraj na Trgu zmage

Tedenski koledar

Nedelja, 24. julija — Kristina
Ponedeljek, 25. julija — Jakob
Torek — 26. julija — Ana
Sreda, 27. julija — Sergij
Četrtek, 28. julija — Zmago
Petek, 29. julija — Marta
Sobota, 30. julija — Maksim

Gibanje sonca: 1. avgusta vziđe ob 4.45 in zaide ob 19.35 uri. Dolžina dneva: 14 ur in 5 minut.
Lunine spremembe: 26. julija ob 16. uri in 59 minut prvi krajec.

KINO

BELTINCI. — 23. in 24. julija ameriški film »Stari grešniki« — 30. in 31. julija ameriški film »Sled v lukie«.

»PARK«. M. SOBOTA — od 22. do 24. julija ameriški barvni film »Viharni zalivi« — od 26. do 28. julija ameriški film »Samo naša«.

LENDAVA — od 22. do 24. julija ameriški film »Vrni se mala Sheba« — 26. in 27. julija ameriški film »Sestrična Rahel«.

GRAD. — 24. julija italijanski film »Kako sem odkril Ameriko« — 31. julija mehiški film »En dan življenja«.

CEPINCI. — 21. julija švedski film »Plesala je samo eno poletje« — 31. julija italijanski film »Kako sem odkril Ameriko«.

VELIKA POLANA. — 24. julija angleški film »Najsrečnejši dnevi vašega življenja« — 31. julija ameriški film »Ob veliki ločnici«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU. — 23. in 24. julija ameriški film »Zig preteklosti« — 27. in 28. julija ameriški film »Sužnja preteklosti«.

RADGONA. — 23. in 24. julija ameriški film »Vlomilec« — 27. in 28. julija italijanski film »Za dva solda upanja«.

RADENCI. — 24. in 25. julija nemški film »Poslednji most« — 28. julija ameriški film »Mesto iluzij«.

ISCEMO ZASTOPNIKA za M. Soboto (zastop 258 a) in Razkrižje - Ljutomer (zastop 240). Interesenti naj pošljejo prošnje podružnici DOZ v M. Soboti.

50. OBLETNICO SVOJEGA OBSTOJA

proslavlja delovni kolektiv

OPEKARNE PUCONCI

Tokrat bo igralska skupina sindikalne podružnice Opekarne uprizorila veseligr »Micki je treba moža«. Predstava bo 24. julija 1955 ob 15. uri v opekararnem prostoru. — Po uprizoritvi prosta zabava. Prireditelj bo ob vsakem vremenu. Vljudno vabljeni!

Odbor

SEJMI

Beltinci v sredo, 27. julija svinjski sejem, Bogojina v torek, 26. julija živinski sejem, Crenšovci v ponedeljek, 25. julija živinski sejem, Dobrovnik v ponedeljek, 25. julija živinski sejem, Gor. Slaveci v torek, 26. julija živinski sejem, Lendava v torek, 26. julija živinski sejem, v četrtek, 28. julija živinski in kramarski sejem, Pucunci v sredo, 27. julija živinski sejem, Turnišče v četrtek, 28. julija svinjski sejem, Križevci pri Ljutomeru v torek, 26. julija splošni sejem, Stara gora v ponedeljek, 25. julija (predviden za nedeljo, 24. junija, pa zaradi praznika odpade) splošni sejem.

MALI OGLASI

RODOVNISKEGA BIKA, starega 6 tednov, prodam. — Kociper, Rakičan št. 21, p. M. Sobota.

HISO S SADOVNJAKOM in brajdami prodam. — Poizvedbe: Titan, Krog št. 47.

ESPERANTO SE LAHKO NAUCITE z dopisnim tečajem. Prvo lekcijo pošlje proti predložitvi 50 din Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

STAREJSO GOSPODINJO iščemo k tričlanski družini. Poizvedbe: Hajs, M. Sobota, Mladinska 1.

KUPIM ARITMETIKO IN ALGEBRO za 4. razred gimnazije kakršnekoli izdaje ter instruiram matematiko. Titova c. 20/L.

Kmetijska zadruga Zenkovci prodaja 23. julija 1955 ob 10. uri dopoldne na javni dražbi

TRAKTOR

znamke »Fordsohn« z železnimi kolesi. — Za natančnejše kupne pogoje lahko izveste v pisarni uprave KZ Zenkovci.

DELAVNICO

s skladišči za večjo obrt ali manjšo industrijo in

ENOSTANOVANJSKO VILO

novi in še ne naseljeni, z velikim vrtom, prodam v M. Soboti. — Naslov v upravi lista.

Trgovsko podjetje

»Prekmurski magazin«, M. Sobota sprejme v službo PISARNISKO MOČ

Pogoji: končana srednja šola. — Plača po tarifnem pravilniku.

»ŽELEZO«

trgovina z železino v Ljubljani, Stritarjeva ulica 7, sprejme v službo

DVA TRGOVSKA POMOČNIKA IN DVA VAJENCA

Nastop službe takoj. Plača in oskrba za vajence po dogovoru. Pismene ponudbe je poslati na naslov trgovine »Železo«.

Obrtno podjetje »Kamnosestvo in cementnine«

Murska Sobota

razpisuje službeno mesto RACUNOVODJE

Pogoji: Končana srednja ekonomska ali njej sorodna šola in vsaj triletna praksa v knjigovodstvu ali nepopolna srednja šolska izobrazba z najmanj desetletno prakso v knjigovodstvu.

Plača po tarifnem pravilniku. — Ponudbe pošljite na gornji naslov.

KMETIJSKA ZADRUGA z o. j. LUTVERCI

bo razprodajala osnovna sredstva NA JAVNI LICITACIJI v nedeljo, 24. julija 1955.

Interesenti, oglasite se v pisarni zadruga v nedeljo zjutraj ob 7. uri. Upravni odbor

Uprava

Tovarne perila „MURA“ v Murski Soboti

razpisuje po sklepu upravnega odbora mesto

GLAVNEGA RAČUNOVODJE

Pogoji: ekonomska fakulteta ali končana ekonomska srednja šola in 5-letna praksa v računovodstvu.

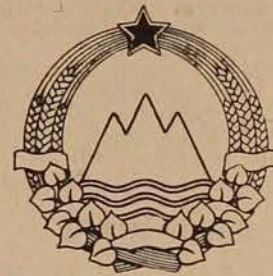
Plača po tarifnem pravilniku odnosno dogovoru. Nastop službe takoj. Prošnje s kratkim življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja je poslati na upravo podjetja do 15. avgusta 1955.

VSEM KMETIJSKIM ZADRUGAM IN OSTALIM DOBAVITELJEM, KAKOR TUDI VSEM DELOVNIM LJUDEM POMURJA

ČESTITA K DNEVU VSTAJE IN DESETI OBLETNICI OSVOBODITVE

UPRAVA IZVOZNEGA PODJETJA

»PERUTNINA« - PTUJ IN POSLOVALNICA V MURSKI SOBOTI

OB 22. JULIJU - DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

čestitamo delovnim ljudem Pomurja in želimo, da bi v bodoče v združeni pokrajini dosegali še večje uspehe pri graditvi socializma

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR LJUTOMER

Komisija za nameščanje vodilnih uslužbencev gospodarskih organizacij pri LOMO M. Sobota

razpisuje mesto upravnika gostinskega podjetja »PLATANA« v M. Soboti.

Pogoji: končana ekonomska srednja ali njej sorodna šola z najmanj 5-letno prakso v gostinski stroki, ali visokokvalificiran gostinski delavec z izpitom in najmanj 10-letno prakso v gostinstvu.

Ponudbe z življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja je poslati LOMO Murska Sobota do 30. julija 1955.

Predsednik LOMO
Jože Velnar

Oskrbujemo kmetijstvo s stroji, umetnimi gnojili, zaščitnimi sredstvi, krmili itd.

Odkupujemo in prodajamo vse vrste lesa, na zalogi imamo alkoholne in brezalkoholne pijače — na debelo in na drobno.

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE »AGROMERKUR« MURSKA SOBOTA

Ob Dnevu vstaje — naše čestitke delovnim ljudem Pomurja!

IZDELUJEMO: kvalitetne zidake, votlake, fasadno opeko, stropnike »Rapid«, ograjno opeko, strešnike, zarezni bobrovec in slemenjake

KRIŽEVSKO OPEKARNE KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

OB DNEVU VSTAJE — NAŠE ČESTITKE!

OD 30. JULIJA DO 7. AVGUSTA 1955 OBIŠČITE

XII. MARIBORSKI TEDEN

Revija industrije, obrti in kmetijstva

V BORBI PROTI TRAHOMU

(Nadaljevanje s 7. strani)

Pri njem ne poznamo inkubacijske dobe v tem smislu: če ne obolimo čez toliko in toliko dni ali tednov, odkar se je pojavil v družini svez primer z gnojenjem, če se brišem s svojo brisačo itd., potem sem brez skrbi, da ga ne bom dobil. Seveda ni tako, kajti v starih leglih in žariščih se še danes javljajo in se še bodo nekaj časa pojavljali sveži in novi primeri trahoma, pa čeprav so v družini vsi zdravi ali ozdravljeni in čeprav ne najdemo v bližini vira za prenešeno okužbo. V znanstvenem pogledu je trahom še vedno nerešen problem, saj še ne poznamo povzročitelja in raznih okoliščin — ugodnih in neugodnih — zaradi katerih sploh pride do trahomskega obolenja. Težko, stotletja in desetletja trajajočo epidemijo trahoma je moči zatreti le s sistematično organizacijo zdravstvenih služb, z dolgotrajnim in požrtvovalnim delom, s prevzgojo ljudstva.

Vsaka borba terja vojsake, ofenziva pa jih zahteva še več. Vojak brez hrabrosti in požrtvovalnosti pa kljub najmodernejšemu orožju in dobremu vodstvu ne bo pravi borec, marveč prej škodljivec hrabri vojski! Težko je ozdraviti socialne bolezni, še težje jih je ozdraviti, uspešno pa je lahko preventivno delo (neprestani pregledi, iskanje začetnih primerov, trajna budnost in tesen stik z družinami). Pa tudi za to, vsekakor važnejše delo je potreben številni kader.

Likvidirati boj s trahomom — protitrahomsko akcijo v Prekmurju zaradi tega, ker je število bolnih malo, ker je dosežani aparat prevelik, ukiniti protitrahomske zdravstvene postaje, združiti rajone in zmanjšati kader — takih predlogov resen zdravstveni delavec ne more prenesti, kaj šele odobravit ali pa jih celo uresničevati. Borba s trahomom v Prekmurju je prva akcija v naši državi, ki je bila pravilno organizirana, ki se je praktično — tako v kurativnem kot v preventivnem pogledu — prav dobro uveljavila tudi v mednarodnem merilu in že daje drugim podobnim akcijam v naši državi pravo smer in dragocene izkušnje. Ni pa edini rezultat te akcije v tem, da je trahomski problem v Pomurju domala rešen, marveč že kaj določeno označuje pot, po kateri bo treba v prihodnosti usmeriti organizacijo borbe proti sleherni socialni bolezni, ona nam dokazuje, kako je moči pravilno rešiti vse zdravstvene probleme širšega pomena.

MNOGO ZDRAVSTVENIH PROBLEMOV ODLAGAMO

ker nimamo zaenkrat še dovolj zdravstvenega kadra in primernih ustanov. Ali drugače: ogromno je dela, a malo delavcev!

Leta 1945, 1946 in 1947 so bili zaradi nujnosti reševanja trahomskega problema v našem okraju izdani po republiških oblastvenih organih razni pravilniki, odredbe, odločbe in ukrepi, ki so v marsičem občutno omejevali prostost in svobodo prekmurškemu ljudstvu; sedanje stanje pa omogoča, da lahko številne predpise omilimo ali pa jih sploh prekličemo. Ko sem zapisal tisto o likvidaciji, sem prvenstveno meril na še vedno veljavne zakonske paragrafe, ki našemu ljudstvu niso več všeč.

Vse druge zdravstvene probleme preventivne zaščite prekmurškega ljudstva bomo v bodočnosti lažje reševali, kot pa bi jih, če ne bi bilo protitrahomske akcije; borba proti trahomu namreč neizpodbitno dokazuje, da je moči edinole z dobro organizirano, široko zajeto in dosledno izvajano zdravstveno akcijo v sorazmerno kratkem času doseči nepričakovane uspehe.

Stanje v letu 1946: v Prekmurju ni bilo vasi brez trahoma, našli smo 7.766 okužb in 1.986 ozdravljenih bolnikov. V naslednjih letih je bilo vpisanih še 2.552 novih primerov, ozdravljenih pa 9.975 ljudi (do decembra 1954).

Sedanje stanje: v seznamu je še 523 primerov trahoma!

Gospodarsko škodo, ki jo je trahom povzročil v desetletjih prekmurškemu ljudstvu, bi bilo moči izraziti v milijonih, prav tako pa tudi koristi, ki jih bomo imeli v bodočnosti od te akcije zaradi tega, ker je trahom prenehal biti problem. Borba ni bila lahka. Od januarja 1947 do sedaj naštejemo en milijon 219.876 zdravljenj, 612.153 pregledov in 175.589 hišnih obiskov. Sedaj pa je samo še potrebno: očuvati doseženo in težko priborjeno zmago.

DESET LET RDEČEGA KRIŽA V PREKMURJU

Organizacija Rdečega križa Slovenije je bila ustanovljena v Gradcu, v Beli krajini, 18. junija 1944. leta. Odtlej pa do letos, ko se tudi organizacija RK vključuje v proslave 10. obletnice osvoboditve, je torej minilo že enajst let.

Med vojno je RK moral skrbeti za ranjence in pomagati onemoglim borcem. Po vojni pa se je dejavnost RK še razmahnila in zajela mnogo naših ljudi, ki so pred vojno komajda vedeli za to organizacijo. V naslednjih vrsticah bomo torej nekaj povedali o delu in nalogah RK v Prekmurju.

davatelji so zelo številni, saj jih je bilo kar 150, predavali pa so zdravniki, babice, medicinske sestre, funkcionarji RK i. dr. Slabo pa je, da potem ta dekleta, ki so končala tečaj, niso dalje delala v organizaciji RK, ker bi tako več koristile, čeprav ni dvoma, da so v svojih domovih izkoristile in uporabljale tisto, kar so se naučile.

Komisija, ki je skrbela za organiziranje tečajev, je ustanovila 15 postaj za prvo pomoč, pri vaških odborih in v vseh šolah pa higienske koticke.

Na zdravstvenem tečaju — pri praktičnem delu

v ostalem pa nočejo razumeti potrebe organizacije RK.

V skladu s spremembami v družbenem in političnem upravljanju smo reorganizirali tudi RK. Toda organizacija novih nalog ni zmožna. Zato beležimo od 1950, pa do 1955. leta močan padec števila članov. Mnoge osnovne organizacije so razpadle, tiste pa, ki so ostale, so samo životarile. Leta 1955, torej že po združitvi obeh prekmurških okrajev, je bilo v Prekmurju 75 vaških odborov RK, od teh pa jih je delalo le 52. Točne evidence o številu članov pa sploh ni bilo.

Našim ljudem je bilo potrebno tolmačiti naloge in vsebino dela RK, nato utrditi organizacijo, pomnožiti število članov in odborov ter pričeti z delom. Danes skrbi RK za zdravstveno prosvetitev ljudi, za pomoč bolnikom, za matere in otroke in se bori proti alkoholizmu, organizira krvodajalstvo, ustanavlja postaje prve pomoči, skrbi za zavarovanje delovnih mest, urejuje vodnjake, gnojnične jame, deli pa še tudi podpore socialno šibkim in bolnikom.

Za izvajanje vseh teh nalog skrbi komisija pri OO RK. Njihovo delo je precej uspešno, kar dokazujejo razni podatki. Predvsem je opaziti znaten napredek pri zdravstveni prosveti. Samo letos je bilo organiziranih 37 tečajev, ki jih je obiskovalo nad tisoč deklet, v zadnjih treh letih pa je tečaje končalo okoli 2160. Tudi pre-

V našem okraju je silno potrebna in nujna borba proti tuberkulozi, saj boleha na tej bolezni skoraj vsak 65. človek v okraju ali 1,5 odst. vsega prebivalstva. Če k temu dodamo, da trenutno v okraju nimamo nobenega fiziologa in zato dispanzer v M. Soboti ne deluje, v Lendavo pa prihaja zdrav-

Solske kuhinje — za naše malčke potrebne in koristne ustanove

nik iz Varaždina, je to res pereč problem. Poleg tega pa je bila tudi borba proti tej nevarni bolezni napačno organizirana, ker smo skrbeli samo za že obolelega človeka, ne pa za zavarovanje zdrave-

ga. Pomoč, ki jo dajemo obolelim, je vsekakor skromna in nezadostna. Potrebno je, da se proti tuberkulozi borimo prav vsi, saj stane zdravljenje enega bolnika letno skoraj milijon dinarjev.

Precej množične so akcije za oddajanje krvi. Lani se je prijavilo nad 2500 krvodajalcev, a kri je bila odvzeta le 1969. To je sicer lepa številka, toda za naš okraj še vedno zelo nizka.

Komisija za male asanacije je doslej očistila in uredila javni vodnjak v Izakovcih, Mačkovcih, vodnjak in stranišče v Vučji gomili, popravila vodovod pri Gradu, zarezila vodo v Vidoncih, v Serdici in D. Slavecih pa sta bili zgrajeni stranišči. Opravljena dela so vredna nad 2,5 milijona dinarjev, a stala so nekaj čez 700.000 din. Niso pa še končali z urejevanjem vodnjaka v Melincih in Bodoncih ter šolskih stranišč v Dolencih in Pincali, gradili pa bomo še vodnjak v G. Bistrici, popravili vodovod v Gorici in asanirali zajezitev vode v Lončarovcih.

Težka pa je borba proti alkoholizmu, zato tudi uspehi niso veliki. Komisija pa je že zbrala dragocene podatke, ki ji bodo služili za osnovo vsega dela. Navedem naj samo nekatere izmed njih: Od 9649 učencev redno pije 285, priložnostno 5727 in le 5659 učencev ne pije. Na gimnazijah redno pije 151 dijakov, priložnostno 2524, ne pije pa le 1525 dijakov. Zaradi alkohola živi v moralno ogroženih razmerah 286 otrok. V okraju imamo 1529 kroničnih pijancev. Leta 1954 je bilo prodanih za sto milijonov štiri sto petdeset osem tisoč dinarjev alkoholnih pijač, kar zavzema 70% prometa v naših gostilnah, brezalkoholnih pijač pa je bilo prodanih le

narja v skupni vrednosti okrog 1,2 milijona dinarjev, za poplavljenec v Srbiji pa 348.547 din.

V novi družbeni in upravni ureditvi bo imela organizacija RK za svoje delo mnogo širše možnosti. S svojimi zastopniki bo moral Rdeči križ aktivno pomagati pri družbenem upravljanju zdravstvenih ustanov in zavodov. Zaradi nove organizacije zdravstvene službe in socialne politike bo nujno potrebno zastopstvo RK v svetih za zdravstvo in socialno skrbstvo. Za boljše delo pa bodo morali tudi pri komunskih odborih RK ustanoviti komisije za posamezna vprašanja.

Formiranje novih okrajnih in občinskih odborov je že v teku. V osnovnih organizacijah se že tudi pripravljajo na okrajno konferenco. Dosedanji odbori bodo morali skupaj z iniciativnimi odbori dobro razmisliti o bodočem vodstvu, ki bo moralo znati — ritegniti k delu vse prebivalstvo. Delo pa ne bo smelo biti kampanjsko, temveč stalno in sistematično, prilagojeno razmeram in potrebam kraja ali okoliša.

Pri delu bo pa moralo sodelovati čimveč žena. Sicer v tem pogledu nismo ravno slabi, saj smo imeli 158 odbornic, med njimi pa je bilo celo 58 predsednic vaških in občinskih odborov RK, kljub temu pa bomo morali še več storiti, ker pri nobeni organizaciji žena ne najde tako širokega in plemenitega dela kakor pri RK.

Pri zdravstveni prosvetni dejavnosti bo potrebno organizirati čimveč tečajev za prvo pomoč, za zdravo prehrano, nego bolnikov, borbo proti tuberkulozi, razna posvetovanja o skrbi za jetične, poleg tega bo na morala organizacija še dalje pomagati socialno šibkim in bolnim. Organizacije RK bodo morale narediti vse, da bo imela transfuzijska postaja, ki jo nameravajo ustanoviti v M. Soboti, vse leto dovolj stalnih krvodajalcev.

Znano je, da imamo v našem okraju mnogo okužb za tifusom, grižo in drugimi nalezljivimi boleznimi. V letu 1955 je bilo takih obolenj 690, lani že 716, a letos v prvih treh mesecih 516 primerov. Legla teh bolezni so slabi vodnjaki, razlite gnojnične jame idr. Iz tega pa izhaja, da bo morala komisija za asanacije opraviti še veliko dela.

Tudi alkoholizem je pereč problem. Borba proti njemu je še mlada, a iz podatkov in izkušnji, ki nam jih je dala, že lahko preidemo od splošnih ugotovitev k dejanjem. Komisija, ki se bo bavila s tem problemom, se bo morala povezati z različni organizacijami, ki skrbijo za mladino in njeno vzgojo. Našim ljudem bo pa morala neizprosno pokazati vse kvarne posledice, ki jih prinaša alkoholizem.

Pri vsem tem delu pa ne bomo niti ne bomo smeli iti mimo mladine, ki jo bo potrebno vključiti v vsako akcijo, saj kaj radi naglašamo, da je mladina naša bodočnost, naš up, toda to moramo pokazati tudi z dejanji. Dajmo ji možnost, da se bo navadila na red in čistočo, dajmo ji možnost, da bo spoznavala svojo domovino in svet. Mladina je potrebna vzgoje, zato pa naj starejši člani skrbijo zanjo, ne prepuščajmo je pa same sebi.

K DESETI OBLETNICI OSVOBODITVE

iskreno čestita delovnemu ljudstvu Pomurja in želi še mnogo delovnih zmag pri nadaljnji graditvi socializma

MESTNI LJUDSKI ODBOR MARIBOR

